

sit esse penes plures in solidum? In quo articulo resolutivè dico, quòd una & eadem possessio numero, & substantia in eadem re, non potest esse penes plures in solidum; & hoc mòdò sit naturalis sola, mòdò civilis sola, mòdò utraque tam civilis, quàm naturalis, text. est formalis & expressus in leg. 3. §. *Ex contrario. ff. de Acquirend. possess.* cujus verba sunt: *Ex contrario plures eandem rem in solidum possidere non possunt: contra naturam quippe est, cum aliquid ego teneam, tu quoque id tenere videaris.* textus in leg. *Si ut certo. §. Si duobus vehiculum. ff. Commodat. post princip.* ibi: *Et ait duorum quidem in solidum dominium, vel possessionem esse non posse.* textus in leg. *Duo in solidum. ff. de Præcar. ubi extendit hoc, etiamsi utraque possessio sit justa, vel utraque iniusta, vel una justa, altera iniusta: cujus verba sunt: Duo in solidum præcar. habere non magis possunt, quàm duo in solidum vi possidere aut clam: nam neque justè neque injustè possessiones due concurrere non possunt.* textus in cap. *Licet causam, de probat. versic. Ex præmissis,* ibi: *Cum duo insimul eandem rem & eodem modo in solidum possidere non possunt.* Cujus ratio vera & subtilis est: quia fictio non potest habere locum super impossibili de natura in genere; textus est in leg. *Qui ad certum. ff. Locat. textus in leg. Adoptio la 1. ff. de Adoptio. textus in leg. Lex Cornelia in fin. de Vulgar. & pupil. textus in §. Minorem Instit. de adop. notatur per Gloss. & DD. in leg. Gallus. §. Si ejus. ff. de Liber. & posth. & in leg. 3. ff. Pro socio, notatur etiam magistraliter per Bartol. in leg. *Si is qui pro emptore. ff. de Usucap. 9. column. num. 21. & ibi repetentes, & in leg. Eadem. ff. de Duob. re. 1. column. & ibi communiter DD. in locis ubi supra:* Sed possessio civilis retinetur in animo per fictionem, quia possessor juris fictione censetur esse in re, quia ibi fingitur esse corpus, ubi animus est: argumento textus in leg. *Nihil. ff. de Cap. & post revers. & argumento textus in leg. Habet. §. Placet. ff. de Præcar. ibi Quia non decedit animo à possessione,* similiter etiam naturalis possessio, quam possessor habet in aliis partibus quibus corporaliter non insistit, vel naturalis possessio quam habet in tota re vel fundo, quando non est in ea, sed in conspectu, vel propè, non potest dici quòd retineatur naturaliter, sed per fictionem: ut subtiliter probat textus in leg. 3. in princip. ff. *de Acquirend. possession. juncta ratione naturali, & ibi tenet & declarat singulariter solus Socinus. 3. column. 4. not.* Ergo, sicut ipsamet actualis & corporalis detentatio, qua quis insistit rei, non potest esse penes plures in solidum secundum naturam, ita ipsa possessio naturalis vel civilis,*

vel utraque, quæ tenetur per fictionem, & representativè tantum, si quis insisteret in re, non potest esse penes plures in solidum, & in hoc se fundavit Jurisconsultus, in dict. §. *Ex contrario,* in quantum dicit, *contra naturam quippe est, ut cum aliquid ego teneam, tu quoque id tenere videaris.* Et in effectu istam rationem, licet non sic declaratam, ponit Rain. in dict. §. *Ex contrario. 2. column. num. 2. Bartol. 3. column. num. 7. expressius, & clarius Albert. 2. column. in princip. versic. Tu dic. Angel. column. 1. num. 1. Imol. & Paul. de Castr. in princip. Roman. 1. column. in fin. Aretin. 1. column. & 1. not. qui hoc valde commendat: Cuman. ibi: 1. column. in princ. Alexand. 3. column. num. 4. Socin. 1. column. in princ. Jas. 4. column. num. 9. Vincent. notabiliter. 3. col. num. 5. Secunda ratio potest esse, propter repugnantiam & incompatibilitatem evitandam circa effectus producendos: nam si una & eadem possessio possit esse penes plures in solidum, sequeretur quòd uterque eorum posset præscribere eandem rem, & effici dominus in solidum, & similiter dominus fructuum in solidum, quòd est impossibile de jure: ut in leg. *Si duobus vehiculum post princip. ff. Commod. & in leg. Hereditate. §. Patre. ff. de Castren. pecul. & in leg. Mævius. §. Duobus de legat. 2. & in leg. Quod contra. §. unic. de regul. juris, & istam rationem voluit Glossa magna in dict. §. *Ex contrario prope fin. versic. Item secundum eos, & ibi DD.***

100 Juxta prædicta tamen necessariò & utiliter quero, an & quando possessiones diversæ & realiter distinctæ possint esse penes plures personas? In quo articulo propono veram & generalem conclusionem. Quòd possessiones diversæ & realiter distinctæ bene possunt esse penes plures personas in solidum, scilicet, penes unum civilis, penes alium naturalis. Quæ conclusio probatur & verificatur in casibus, personis, & exemplis sequentibus: Nam si in fundo vel re immobili unum habet usufructum, alius proprietatem; usufructuarius habet possessionem naturalem in ipsa re, proprietarius verò habet civilem: text. est in leg. *Naturaliter. ff. de Acquirend. possess. cujus verba sunt: Naturaliter videtur possidere is qui usufructum habet, & ibi Glossa & communiter DD. textus in leg. Possessio quoque in princip. eodem titul. text. in leg. Cujuscumque. §. Si fundus. ff. de Usufruct. textus in leg. fin. ff. Uti possid. juncta Glossa & communi intellectu, text. in leg. 2. §. Unde vi. & §. Uti frui. ff. de Vi & vi armat. textus in leg. Uti frui in fin. ff. Si usufructus petatur: textus in leg. Qui usufructum eod. titul. Et idem est in habitatione domus; quia ille, cui concessum est*

est jus habitationis, possidet domum naturaliter, tamquam usufructuarius ejus, argumento prædictorum jurum, & argumento textus in leg. *Cum antiquitas. Cod. de Usufruct. & in specie ita tenet Paul. de Castr. in leg. Aquilius Regulus, in princip. ff. de Donat. ubi notabiliter declarat: Et idem est in usu; nam ille qui habet servitutem usus, possidet naturaliter ipsam rem, in qua habet usum: ita probat textus notabilis in leg. final. ff. Uti possid. textus in leg. 3. §. Uti frui, versic. Item si non usufructus, sed usus. ff. de Vi & vi armat. Cujus ratio est, quia usufructus est pars domini, ut in leg. 4. ff. de Usufruct. & ad hoc ut fructuarius liberè utatur; oportet esse naturaliter in ipsa re; unde merito eam possidet naturaliter: proprietarius verò habet civilem possessionem ratione proprietatis domini: Et in effectu istam rationem ponit expressè Angel. in leg. 2. §. Unde vi. ff. de Vi & vi armat. Ex qua ratione inferitur, quòd secus est in aliis servitutibus & juribus incorporalibus, rusticis vel urbanis, continuis vel discontinuis; quia ratione earum illi, cui competunt tales servitutes, non habent aliquam possessionem naturalem in ipsa re, in qua est impositum jus servitutis, sed utraque possessio remanet penes dominum ejus. Advertendum tamen singulariter, quòd talis usufructuarius, & usuarius non solum habet possessionem naturalem in ipsamet re corporali, sed etiam habet quasi possessionem civilem & naturalem in ipso jure incorporali utendi & fruendi; quasi naturalem, per actus naturales quos exercet in recolligendis fructibus; quasi civilem, per retentionem illius juris in animo: ita probat textus singularis, juncta Glossa, in leg. *Ait prætor. §. 1. versic. Item ei. ff. Ex quibus caus. major. & ibi Bartol. Alb. Jac. de Rau. & DD. Antiqu. text. in leg. 3. Qui usufructu, in princip. ff. de Vi & vi armat. Quem ad hoc ponderat Angel. de Perus. probat etiam text. in leg. *Quoties la 2. ff. de Servit. & in l. Sicuti. §. Arist. in fin. ff. Si servitus vend. ubi habetur quòd pro jure servitutis competunt interdicta & remedia possessoria; ergo in eis datur possessio: & in expressò istam conclusionem tenet Glossa ordinaria in leg. *Si plures. §. Dejectum. ff. de vi & armat. glossa 2. expositive,* in quantum dicit: *Ab usufructu qui est quasi possessor juris, & ad hoc etiam reputat ibi singularem Bartol. & Angel. de Perus. sentit etiam Gloss. in leg. fin. ff. Uti possid. in gloss. penult. in verb. Defendat.* Istam etiam conclusionem tenet Bart. qui magistraliter loquitur, in leg. *Naturaliter. ff. de Acquirend. possession. & ibi Joan. de Imol. Paul. Aretin. Socin. Alexand. & Jas. tenet etiam Alb. in leg. 3. §. Ex contrario. 1. column. in fin. eod.****

titul. & ibi Imol. 2. column. in princip. Roman. 2. column. post princip. Aretin. 2. column. Alexand. 6. column. num. 10. Jas. 8. column. numer. 30. licet contrarium velit ibi Bartol. 2. column. Istam etiam conclusionem tenet Paul. de Castr. qui notabiliter loquitur in leg. 1. eodem titul. penultim. column. versic. præterea adverte. Aretin. 10. column. num. 27. Jas. 14. column. numer. 62. Vincent. 29. col. num. 68. Rip. 3. column. num. 34. licet contrarium teneat ibi Bart. 4. column. num. 9. Istam etiam conclusionem tenet Alber. in leg. *Fructus. ff. de Rei vind. 4. column. post princip. idem Abb. in leg. Acquiritur. §. In fin. ff. de Acquirendo rerum dom. Cin. in li unic. Cod. Uti possid. 3. column. versic. Si verò sunt res incorporales. Alber. ibi 3. column. in princip. Salycet. 3. column. num. 11. Cin. in leg. *Comp. tit. Cod. de Præs. 30. vel 40. annor. 2. column. 4. quæst. Bald. in leg. Nemo. Cod. de Acquirend. possession. 2. column. post medium, & Angel. ibi 2. column. num. 5. idem Bald. in leg. *Certum. Cod. de Rei vind. 1. column. num. 2. Paul. de Castr. notabiliter in leg. final. Cod. de Longi tempor. præscr. 2. column. num. 6. Et adde notabiliter, quòd ista eadem conclusio habet locum in omnibus aliis servitutibus & juribus incorporalibus: quia licet in ipsamet re corporali, in qua servitus est imposita, non datur aliqua possessio; tamen bene datur quasi possessio civilis & naturalis in illo jure servitutis naturalis, dum quis est in exercitio ejus per retentionem illius juris in animo: ita apertè concludunt DD. in locis ubi supra; & in specie tenet Bald. in leg. *Nemo. Cod. de Acquirend. rer. posses. 2. column. post medium, vers. Modo, tenet etiam Bartol. in leg. 1. ff. eodem titul. 4. column. num. 12. & ibi communiter Modern. ex qua quasi possessione causatur præscriptio in istis juribus, & similiter causantur & competunt interdicta & remedia possessoria. Et si subtiliter dicas: Si hoc ita est, quare non præscribitur servitus discontinua tempore legitimo & ordinario; sed immemoriali? vide in materia *servitutum;* quia est subtilis, & notabilis passus.****

Similiter etiam, emphyteuta, qui recepit rem in emphyteusim, aliqua mercede præstita, habet possessionem naturalem in illa re; dominus verò directus, qui concessit, habet civilem: nam si talis emphyteuta habet jus in re, & sic utile dominium; ergo habet possessionem naturalem: ita probat textus in leg. 1. ff. *Si ager vestig. vel emphyt. petat. & ibi Bartol. & DD. Antiqui: & in expressò ita tenet Glossa ordinaria in dict. leg. 3. §. Ex contrario. Glossa magna in fin. & ibi Bartol. Imol. Paul. & communiter DD. tenet etiam Bartol. in leg. 2. Cod. de Juve em-*

emphyt. 2. column. num. 24. & post eum alii DD. tenet etiam Azor. in summ. Cod. de Acquirend. possess. 4. column. in princip. Item etiam feudatarius, qui rem in feudum à domino accepit, habet possessionem naturalem; dominus verò habet civilem: & in expresso ita tenet Glossa ordinaria, licet prædicta jura non alleget, in dict. leg. 3. §. Ex contrario in glossa magna fin. & ibi communiter DD. tenet etiam Azor. in summa. Cod. eodem titul. 4. column. in princ. Item etiam superficiarius, qui accepit superficiem alicujus domus, soli, vel fundi, aliqua pensione præstita, possidet naturaliter, quia habet jus in re; dominus verò directus soli possidet civiliter: argumento textus in leg. 1. §. Qui superficiem & per totum. ff. de superfic. & eorum, quæ ibi notant Bartol. & Antiqu. textus in leg. Superficiariorum. ff. de Rei vind. textus in leg. In provinciali. §. final. de oper. novi. num. textus in leg. Titius. §. final. ff. de pig. act. Item etiam colonus vel inquilinus, qui conduxit domum vel fundum ad longum tempus, (puta per decem annos, vel ultra) possidet naturaliter, quia videtur habere jus in re; dominus verò, qui rem locavit, possidet civiliter: argumento textus in leg. 1. ff. Si ager. vel. emphyt. petat. & in dict. leg. 1. §. Qui superficiem & §. Quod autem, et 1. ff. de Superficie. & in expresso ex isto fundamento istam conclusionem tenet Glossa singularis in leg. Si ut certo. §. Si duobus vehiculum. ff. Commodat. in glossa magna in medio, versic. Et idem in eo colono & cæt. Glossa in leg. Si quis ante, in verb. Novissime. ff. de Acquir. posses. Azor. in Summ. Cod. eodem titul. 4. column. in princip. Paul. de Castr. in leg. Non solet. ff. Locat. Alexand. de Imol. ubi valdè commendat in dict. leg. 3. §. Ex contrario, supra, eod. 9. column. num. 20. Jas. ibi: 13. column. num. 48. idem Jas. in leg. Naturaliter, supra, eodem 5. column. numer. 15. Alexand. in dict. leg. Si quis ante, supra, isto tit. 4. col. num. 10. Socin. ibi: 4. col. Confirmatur etiam, quia tempus perpetuum dicitur etiam per decem annos: Glossa est notabilis in leg. Nam imperator. ff. de Legit. & ibi DD. Unum tamen est, quod in dictis casibus prædictæ personæ habent etiam quasi possessionem civilem & naturalem in illo jure reali: argumento eorum quæ supra dicta sunt in fructuario: & expressè ita dicit Imol. in dict. §. Ex contrario. 2. column. in princ. & Jas. ibi: 12. column. num. 44.

Item etiam ille, qui precario concessit rem alteri, possidet & retinet sibi civilem possessionem; accipiens verò acquirit & habet possessionem naturalem; & hoc in dubio ex natura contractus, nisi aliud inter eos actum sit: textus est notabilis, in leg. Et habet. §. final. vers. Placet.

ff. de Precario, cujus verba sunt: Placet autem penes utrumque esse eum hominem qui precario datus esset: penes eum qui rogasset, quia possederat corpore, penes dominum, quia non recessit animo à possessione: & ibi Glossa ordinaria & communiter DD. textus in leg. 4. eodem titul. textus in leg. Qui precario, eodem titul. textus in dict. leg. 3. §. Ex contrario, versic. Sabinus. ff. de Acquirend. posses. cujus verba sunt: Sabinus tamen scribit eum qui precario dederit, & possidere ipsum, & eum, qui precario acceperit, & istam conclusionem tenet etiam Glossa ordinaria in leg. Pomponius. §. Si is qui precario, eodem titul. & ibi communiter DD. Glossa in leg. Si quis ante, eodem titul. & ibi communiter Scribentes. Dubium tamen est necessarium: Quæ possit esse ratio, per quam ex contractu precarii transeat possessio saltem naturalis, & ex contractu commodati, depositi, locationis, & simili nulla transeat possessio, sed utraque remaneat penes concedentem, ut in leg. Rei commodatæ. ff. Commodat. leg. Licet, versic. Rei depositæ. ff. Depositæ, & in leg. Officium. ff. de Rei vind. cum simil. Et dico, quod ratio potest esse, quia in precario est fortius, & potentius jus in recipiente, quam in commodato vel deposito: nam precarium fit ad usum incertum & interminatum, & similiter ad tempus interminatum, & in eo censetur major liberalitas ex parte concedentis, & major & amplior facultas utendi re, ut in leg. 1. & per totum. ff. de Precar. & ultra hoc, ratione hujus incertitudinis censetur in dubio concessio perpetua, donec revocetur, argumento textus in leg. Jurisperitos. ff. de Excusator. juncta Glossa & communi opinione, in leg. final. §. Præfinito ff. de Pœnis. text. in leg. Sufficit. ff. de Condit. indebit. & ibi Bartol. & DD. textus in leg. Ambiguitatem, versic. Si autem talis. Cod. de Usufruct. & argumento doctrinæ Bartol. in leg. De Pupillo. §. Si quis ipsi prætori. 3. column. num. 12. ff. de Novi oper. nunt. & ibi Modern. Cin. Bald. & alii DD. in leg. Quisquis. Cod. Si cert. petat. & Modern. in leg. Principalibus. ff. Si cert. petat. ubi, illud quod est dispositum in officiali perpetuo, censetur dispositum in officiali ad beneplacitum, quia in dubio censetur perpetuus: & omne illud quod est perpetuum, censetur esse fortius & tribuit jus in re, ut in leg. 1. §. Quod autem ait. ff. de Superf. unde ex precario meritò transit possessio: Sed commodatum conceditur ad certum usum, limitato tempore expressè, vel saltem tacitè, ut voluit Glossa ordinaria, Bartol. & communiter DD. in leg. 1. ff. de Precar. voluit etiam magistraliter Bartol. in leg. In commodato. §. ultim. ff. Commodat. & ibi DD. Bartolus, Paulus & Modern. in lege 2. ff. Si cert.

cert. pet. Bald. & DD. in leg. Cod. Commentat. Et in effectu istam rationem, licet non sic declaratam & confirmatam, ponit Socin. dict. leg. 3. §. Ex contrario. 2. column. num. 12. Jas. ibi: 4. column. num. 12. Unum tamen est, quod licet precarium possit libere revocari secundum voluntatem concedentis, quia non est limitatus in eo certus usus & tempus; tamen, si concedens velit sine causa revocare cum damno alterius, & sine aliquo temporis intervallo, non posset, imò obstaret ei exceptio doli: ita singulariter determinat solus Abb. in cap. fin. extrà, de precariis, fin. column. num. 13. & illud dictum sequitur & valdè commendat Alexand. in leg. Si pœnam, in fin. ff. de Verbor. obligat. sequitur etiam & dicit fortè non alibi Jas. in §. sequent. Institui. de actio. 5. column. num. 25.

Item etiam, possessor qui se absentavit, retinet civilem possessionem in absentia; & si alter sit ingressus, habet & acquirit naturalem: textus est in leg. Clam possidere. §. Qui ad nundinas. ff. de Acquir. posses. cum similib. de quo articulo latè supra dictum est. Imò, quod magis est, plures possessiones naturales vel plures civiles possunt esse penes plures & diversas personas in una & eadem re diverso jure & respectu; nam in fundo potest quis habere usufructum, & ratione ejus habere naturalem possessionem, & in eodem fundo potest alius habere usum, & ratione ejus habere aliam possessionem naturalem: & eodem modo, si unus haberet usum in fundo vel re, & alius similiter haberet usum in eadem re, uterque haberet possessionem naturalem: quia hoc non est inconveniens; quia istæ possessiones sunt diversæ & differentes numero, quia una est respectu usufructus, alia respectu usus, & sic nulla contingit repugnantia vel impossibilitas: ita subtiliter probat text. in leg. fin. ff. Ut possi, ubi habetur, quod usufructuarius & usuarius possident in solidum eandem rem naturaliter, & utriusque competit interdictum uti possidetis pro ruenda & conservanda sua possessione: per illum textum ita tenet & declarat Bartol. in dict. leg. 3. §. Ex contrario, ff. de Acquir. posses. 4. column. num. 10. Imol. final. column. in fin. Rom. 2. column. in princ. Alexand. 12. column. num. 20. de quo tamen articulo, quia dubius & subtilis est, vide omnino ibi Modernos.

101 Sed quia supra plene & magistraliter visum est, qualiter possessio acquiratur; tunc oportet videre, qualiter possessio quæsitam amittatur & perdat? In quo articulo procedo per veras & notabiles conclusiones, quas plenè & notabiliter intendo tractare & verificare. Prima conclusio: Utraque possessio, tam civilis, quam

naturalis, jam quæsitam in re immobili, semper retinetur quamdiu possessor est in ipsa re vel in conspectu rei, vel prope ipsam rem, taliter quod faciliter potest ingredi, licet non sit in ejus conspectu. Quod probatur sic: Facilius jura nostra conservamus, quam acquirimus de novo: text. est in leg. 1. §. Quod autem ait prætor, nam cui damus. ff. de Superficie. textus in leg. Invius, versicul. 1. ff. de Regul. jur. textus in leg. 3. §. Bonorum, ibi: Retinendique. ff. de Bonorum possession. textus in leg. Papinianus. §. Si filius. ff. de Inoffic. testam. text. in leg. Patre furioso, versic. Nam furiosus ff. de His qui sui vel alien. jur. ubi habetur, quod licet furiosus non possit contrahere matrimonium, tamen bene potest illud retinere & conservare: textus in leg. Si is qui anno. ff. de Acquirend. possession. textus in leg. Communis servus. §. Procurator, eodem titul. textus in leg. Arboribus, versic. Quid tamen. ff. de Usufruct. ubi habetur, quod quando sine mandato quis quærit possessionem nomine alterius, nulla quæritur sibi possessio ante ratihabitionem tamen secus est, quando quis jam habet possessionem quæsitam, & alius nomine ejus habeat, teneat, vel utatur re; quia etiam ante ratihabitionem conservatur sibi possessio: & per illum textum ita tenet Aret. Socin. & Jas. in leg. Generaliter ff. de Acquirend. posses. textus notabilis in leg. Judex datus. ff. de Judic. juncta leg. Cum prætor, eodem titul. ubi habetur, quod licet furiosus non possit de novo creari judex, tamen bene potest conservare jurisdictionem semel acquisitam ante furiosem, licet non possit eam exercere: textus in leg. Qui furore cepit. ff. de statu homin. textus in leg. 1. §. Origo, versic. Quamvis. ff. de Postuland. Sed possessio naturalis acquiritur per ingressum rei, & sic per illum actum naturalem, ut in leg. 1. & in leg. 3. & in leg. Quemadmodum. ff. de Acquirend. posses. & in leg. Nemo. Cod. eod. Item, possessio naturalis quæritur per aspectum rei, dato quod acquirens in ea non intret vel ingrediatur, ut in dict. leg. 1. §. Si jusserim, & in dict. leg. Quod in eo, §. Venditorem, cum similib. Item, possessio naturalis quæritur per actum gestum prope ipsam rem, licet non fiat in conspectu rei, puta per traditionem clavium, ut in leg. Clavibus. de contra empt. Ergo à fortiori utraque possessio jam quæsitam & producta in esse retinebitur & conservabitur. Et ex isto fundamento, licet non sic inducto, istam conclusionem tenet Glossa notabilis ordinaria in leg. 1. ff. de Acquir. posses. in glossa 2. in medio, versic. Sed quid si non est in conspectu, quam Glossa & ejus conclusionem approbat ibi Bartol. 2. column. in medio, versic. Unde, quarto loco, &c. dicens, quod Glossa loquitur perfectissime, cui nihil est ad-